

3/2010. (I. 26.) EüM rendelet az ápolói tevékenység kompetenciáiról

Hatályosság: 2010.02.25 -

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 247. § (2) bekezdés g) pont gh) alpontjában foglalt felhatalmazás alapján, az egészségügyi miniszter feladat- és hatásköréről szóló 161/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 1. §-ának a) pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

1. § A szakmai követelmények kiadásáról szóló 14/1994. (IX. 15.) NM rendelet (2008. aug. 15-től nem hatályos) és az egészségügyi miniszter hatáskörébe tartozó szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeinek kiadásáról szóló 32/2008. (VIII. 14.) EüM rendelet alapján ápoló szakképesítést, az 1995. december 7-e előtt felnőtt szakápoló szakképesítést, valamint az 1975. március 1-jét megelőzően hatályos jogszabályok alapján általános betegápoló szakképesítést szerzett személyek (a továbbiakban együtt: ápoló) – a külön jogszabályban meghatározott otthoni szakápolás és alapellátás keretében végzett tevékenységek kivételével – a mellékletben meghatározott, szakképesítésen alapuló kompetenciák alapján végzik a tevékenységüket.

2. § (1) Az ápoló egészségügyi tevékenységét a mellékletben meghatározott kompetenciák vonatkozásában

a) egyéni döntése alapján önállóan vagy

b) az adott beteg ellátásában közreműködő orvos utasítására

ba) önállóan vagy

bb) az orvossal együttműködve

végzi.

(2) Az orvossal együttműködve végzett tevékenység során az ápoló jelen van az orvosi tevékenység végzésekor, de a tevékenységet nem ő végzi, csak asszisztál.

(3) Az ápoló a különböző típusú betegápolási szolgáltatásokra vonatkozó protokollokban, irányelvekben foglaltakon túlmenően vagy azok hiányában a betegellátási szükséglethez igazodó tevékenysége során

a) a gyakorlat során szerzett további ismereteinek, készségeinek és képességeinek,

b) az ellátandó beteg, illetve betegcsoport által igényelt ápolás, illetve gondozás eszköz és humán erőforrás igényének,

c) a tevékenység összetettségének és gyakoriságának,

d) az adott beteg (betegek) és az ápoló személyzet egymástól való fizikai távolságának és

e) a betegbiztonság követelményeinek

megfelelően jár el.

3. § (1) Az ápoló által a mellékletben meghatározott kompetenciák alapján végzett tevékenységek, beavatkozások, műveletek magukba foglalják az előkészítést, az utómunkálatokat, az ellenőrzést, a megfigyelést és az értékelést.

(2) Az ápolás megfelelőségének biztosítása érdekében az ápoló – szervezeti szinten – a protokollokkal és a szükséges berendezések használatával kapcsolatos ismeretek szinten tartása érdekében legalább évente egy alkalommal helyi konzultáción vesz részt, melynek biztosítása az ápolási igazgató feladata.

4. § (1) Az ápolási tervben rögzített ápolói beavatkozásokon, műveleteken, tevékenységeken túl az ápoló az orvosi kezelési terv alapján, kezelőorvosi utasításra végzi tevékenységét, mely utasítás történhet:

a) írásban

aa) orvos által a beteg dokumentációjában rögzítve,

ab) az ápoló által az ápolási dokumentációban rögzítve, vagy

b) szóban.

(2) Az (1) bekezdés *aa)* alpontjában meghatározott utasítás abban az esetben szakszerű és végrehajtható, ha pontos tartalma olvasható és az orvos azt aláírásával, pecsétjével igazolta.

(3) Az (1) bekezdés *ab)* alpontjában meghatározott utasítás abban az esetben szakszerű és végrehajtható, ha az elrendelő orvos aláírásával és pecsétjével igazolta.

(4) Szóbeli utasítás csak abban az esetben adható, ha nincs mód az ápoló írásban történő utasítására és a késlekedés a beteg állapotának romlásához vezethet. Az így elrendelt tevékenységeket az ápolási dokumentációban haladéktalanul rögzíteni, és mihamarab lehetőség nyílik rá, a kezelőorvossal igazoltatni kell.

5. § (1) Az ápoló az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 13. §-a és 98. § (2) bekezdés *e)* pontja alapján végzett tájékoztatási, oktatási és tanácsadási tevékenysége keretében tájékoztatást ad mindazon kérdésekben, melyek az általa, egyéni döntése alapján önállóan végzett ápolási, gondozási tevékenységekkel vannak összefüggésben, így különösen azokról a megfigyelésekről, melyekre ápolási diagnózist állít vagy állított fel, és azokról a beteggel kapcsolatos tapasztalatokról, melyeket az ellátás során saját maga észlelt, kivéve annak klinikumát. Az ápoló tájékoztatja továbbá a beteget és hozzátartozóját az általa elvégzett tevékenységek tényéről, megtörténtéről.

(2) Az ápoló az (1) bekezdésben foglaltakon túlmenően az általa végzett tevékenységekről beszámol mindazon személyeknek, akik felelősek a beteg ápolásáért, gondozásáért, kezeléséért, vagy részt vesznek abban.

6. § E rendelet a kihirdetését követő 30. napon lép hatályba.

Dr. Székely Tamás s. k.,
egészségügyi miniszter

ÁPOLÓI FŐ TEVÉKENYSÉGEK FELELŐSSÉGI SZINTENKÉNT CSOPORTOSÍTVA

BETEG ÁLLAPOTÁNAK FELMÉRÉSE/DIAGNOSZTIKA			TERÁPIA		
ÁPOLÓ EGYÉNI DÖNTÉSE ALAPJÁN	ORVOSI UTASÍTÁSRA	ORVOSAL EGYÜTTMŰKÖDVE	ÁPOLÓ EGYÉNI DÖNTÉSE ALAPJÁN	ORVOS DÖNTÉSÉN ALAPULÓ CSELEKVÉS	ORVOSI UTASÍTÁSRA
ÖNÁLLÓAN	ÖNÁLLÓAN	ORVOSAL EGYÜTTMŰKÖDVE	ÖNÁLLÓAN	ÖNÁLLÓAN	ORVOSAL EGYÜTTMŰKÖDVE
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ápolási anamnézis felvétele 2. Ápolási szükséglet felmérése 3. Ápolási diagnoszisos megállapítása 4. Ápolási terv készítése 5. Ápolási összefoglaló készítése 6. Betegmegfigyelés (viselkedés, tudatállapot, beszéd, alvás, fájdalom) 7. Életjelek (pulzus, vérnyomás, légzés, hőmérséklet) megfigyelése, mérése fizikai és /vagy elektronikus úton 8. Állapotváltozások, testváladékok észlelése, regisztrálása 9. Állapotfelmérő skálák alkalmazása 	<ol style="list-style-type: none"> I. Mintavételek vizsgálatokhoz és/vagy tenyésztéshez: <ol style="list-style-type: none"> A) Vérminta vételezése: <ol style="list-style-type: none"> 1. Kapillárisból 2. Vénából (közvetlen punkció) 3. Vénás kanülön keresztül (centrális is) 4. Artériás kanülön keresztül B) Egyéb mintavétel: <ol style="list-style-type: none"> 1. Bőr felületről 2. Szemből 3. Orrból 4. Garatból 5. Torokból 6. Köpetből 7. Hüvelyből (Lochia is) 8. Sebből 9. Székletből 10. Vizeletből (állandó katéterből is) II. Gyorsteszték alkalmazása III. Előírás/Protokoll szerinti előkészítés vizsgáló eljárásokhoz (például rtg., UH, endoszkóp, cisztoszkóp, izotóp, CT, PET, MRI, EMG, biopsia, Doppler, PKG, terheléses EKG, angiográfia stb.) 	<p>Asszisztálás különböző beavatkozásoknál:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Punkciók 2. Biopsziák 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Elsősegélynyújtás ideértve a BLS-t is 2. Ápolási terv végrehajtása, az eredmények értékelése 3. Segítségnyújtás a mindennapi életvitelben (testápolás, táplálkozás, kiválasztás, mozgás, pihenés, helyzetváltoztatás) 4. Nyomási fekély kialakulásának megelőzése 5. Betegoktatás 6. Pozicionálás 7. Nem gyógyszeres fájdalomcsillapító eljárások alkalmazása 8. Légúti váladék eltávolítása orrból, garatból 9. Sztómazsákok ürítése, cseréje 10. Drének és a drén környékének kezelése, gondozása 11. Műtéti előkészítések, utókezelések 12. Halottellátás 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Enterális táplálék megrendelése 2. Ventilációt, oxigenizációt elősegítő tevékenységek (oxigén terápia különböző formái) 3. Gyógyszerelés <ol style="list-style-type: none"> a) Enterális b) Intramuszkuláris c) Szubkután d) Intradermális e) Dermális f) Rektális g) Hüvelyi h) Nyálkahártyán keresztül 4. Infúziós és/vagy gyógyszeradagoló pumpák üzemeltetése, felügyelete 5. Seb- és bőrkezelés <ol style="list-style-type: none"> a) Centrális és perifériás érkanül behatolási helyének ellátása, gondozása b) Hemodializáló shunt, graft és fistula ellátása c) Sebellátás d) Seböblítés, sebtisztítás e) Kötések alkalmazása, száraz, steril kötőscsere f) Nedves kötések cseréje g) Gipszkötés ellátása h) Kádfürdő i) Jegelés, borogatás j) Speciális szájhigiéna 	<p>Asszisztálás különböző beavatkozásoknál:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Perifériás vénabiztosítás (kanüllel) 2. Intravénás gyógyszerbevitel 3. Infúziós (keverék infúzió is) terápia kivitelezése 4. Parenterális táplálás kivitelezése 5. Vérkészítmények transzfúziója 6. Férfi beteg katéterezése 7. Gégekanül cseréje 8. Gyomormosás 9. Egyéb invazív beavatkozások (például Thoracocentézis, Paracentézis, Arthrocentézis stb.) 10. Sengstaken Blakemore sonda levezetése

biztosítása

k) Sugárterápia utáni

bőrápolás

l) Ülőfürdő alkalmazása

m) Nyomási fekély ellátása

n) Lábszárfekély ellátása

6. Elvezetési eszközök

a) Nasogastrikus szonda
levezetése

b) Enterális tápláló
szondák, tubusok kezelése,
gondozása

c) Nőbeteg katéterezése,
katéter gondozása,
eltávolítása

d) Dializáló kanül
gondozása

e) Szélcső alkalmazása

f) Beöntés

g) Kolosztomairrigálás

h) Tracheosztomás nyílás
és környékének gondozása

i) Trachea kanül tisztítása

j) Légúti váladék
eltávolítása tracheakanülon
keresztül

k) Hólyagkatéter
gondozása, eltávolítása,
férfi beteg esetén

l) Szem, fül kimosása

m) Sangstaken Blakemore
szonda gondozása,
eltávolítása

7. Betegelbocsátás
tervezése

KIEGÉSZÍTÉS A TÁBLÁZATHOZ

A táblázatban meghatározott tevékenységek résztevékenységei

A Terápia cím alatt, az orvosi utasításra, orvossal együttműködve végzett tevékenység oszlopának 1. pontjához

Perifériás vénabiztosítás (kanüllel)

Definíció: perifériás vénás beviteli hely biztosítása az előírt gyógyszerek és/vagy véralkotók, tápanyagok érpályába juttatásához.

- a) Optimális beviteli hely kiválasztás (szempontjai): nem domináns kézen, nem könyökhajlatban, lehetőleg nem alsó végtagon, nem ízület felett
- b) Optimális folyadékáramlást biztosító kanül biztosítása
- c) Kanül behelyezés, rögzítés
- d) Nem várt esemény felismerése, elhárítása a behelyezés során (extravasatio, értévesztés)
- e) Perifériás véna kanül átjárhatóságának biztosítása és/vagy lezárása
- f) Vénás kapcsolat környék ellenőrzése (ideértve a beszúrási pontot is)

A Terápia cím alatt, az orvosi utasítására, orvossal együttműködve végzett tevékenység oszlopának 2. pontjához

Intravénás gyógyszerbevitel

- a) Gyógyszerbeadás szabályainak betartása
- b) Optimális beviteli hely kiválasztása
- c) Tú vagy perifériás kanül behelyezése, rögzítése
- d) Hatóanyag érpályába juttatása
- e) Nem várt esemény felismerése, elhárítása (extravasatio, értévesztés). A gyógyszer mellékhatások szanálása orvosi kompetencia
- f) Perifériás vénás beviteli hely átjárhatóságának biztosítása/lezárása/megszüntetése

A Terápia cím alatt, az orvosi utasításra, orvossal együttműködve végzett tevékenység oszlopának 3. pontjához

Infúziós terápia kivitelezése

Definíció: a perifériás véna kanül és az infúziós szerelék közötti összeköttetés létrehozása.

- a) Infúziós oldatot előkészít, keverék infúziót elkészít protokoll szerint
- b) Beadás sebességének meghatározása
- c) Infúziós oldat érpályába juttatása
- d) Esetleges csere végrehajtása (palack, fecskendő)
- e) Nem várt esemény felismerése, elhárítása (inkompatibilitás, extravasatio és keringésre gyakorolt hatás)
- f) Perifériás véna kanül további átjárhatóságának biztosítása, zárása vagy perifériás beviteli hely megszüntetése